

מסורת הש"ס

(א) ויערבוץ יו"ט. (ב) ג' כ"א
לז' (ג) כמנחת כהן (ד) ג' אג
(ה) נדביתא נדרים פ"א.
(ו) נשנת ג' (ז) ו' והוא
בדוקת טמא רש"ל (ח) ז"ל
טורף (ט) גיר' רש"ל.

תורה אור השלם

1. לא תרצה לא תנאף
לא תנבב לא תענה
ברך עד שקר:
שמות כ ב
ועשיהם לו כאשר
נאום לעשות לאחיו
ובערת הרע מקרקר:
דברים יט יט

הגהות הב"ח

(א) גמ' המראה והא
מינעאל: (ב) שם ורב
דאמר כ"י ונחל:
(ג) רש"י ד"ה וזה כי
אלה פריך דלוקימנא:
(ד) תוס' ד"ה אמר
וכי נקמנו ואינו נכיר:
(ה) ד"ה תמל וכן
טמא דאע"פ דהו
נענייה וכו' מ"מ
הכבר אינה מקבלת:
(ו) ד"ה לוקן וכו' פי
רש"י מקרא: (ז) בליד
ממות מביא ליד
תשלומין כלומר איט
נריך:

מוסף רש"י

ומראהו כמראה יין
כ"י לא פסלוהו דלע"ג
לדע"ג ג' לוגין שמים.
כיון דלוקימנא דממיר
לא פסל (והד"ה כ"י).
שנפל לתוכן קורטוב
חלב. שאני דוחה את
מראה המים, ומראהו
כמראה מים. כיון דליכא
שיעור צמח לא פסל,
דרבנן תרמי צמח, שיעור
וחומר (שם). הכל הולך
אחר המראה. די כ"י
דלולת דרישא צמח חומר
ואמרת לא פסלוהו, כיפא
נמי זיל אכל חומר
ואמרת פסלוהו (שם).
לא שמיעא לי הא
שמעתא. דרב יוסף
תלמיד דרב יהודה שאל
תלמיד על רב שמואל,
ותל רב יוסף ועקר
תלמודו, וכשהיה שומע
ממנו דרב שמואל ואני
נזכר לאותה שמועה,
תמתי ולא תלמידו של
רב יהודה אי ואל אמר
לי שמועה זו ואני תלמידו
מוכיר (נדה דף ע"ט
נדרים ס"א). את אמרת
לה נידול. קורט חולין
(נדה דף ע"ט). שלא
המביא ליד מכות
בר. המקרא המביא
לידי מלקות איט מביא
לתשלומין. מלקות מלא
תענה. תשלומין מכאשר
זמן, וכיון דשני שומע
חייב על שניה (כתובות
כ"ב).

חסר קורטוב גרסינן הכא דרישא וצסיפא: לא פסלוהו. משום דחסרו קורטוב אצל אי הו מעיקרא שלשת לוגין שלמים ונפל לתוכן קורטוב יין ומראהו כמראה יין פסלוהו. והא דתני רבי חיאל הורידו את המקוה כי האי תנא סבירא ליה: לא פסלוהו. טעמא דסיפא נמי משום דחסר קורטוב הו וגבי דרישא וצסיפא נחל גוונא וצסיפא וצסיפא נחל גוונא שלשת לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכן קורטוב יין או חלב צין שמראהו כמראה מים צין שמראהו כמראה יין לא פסלוהו אלא כי אורחא דמילתא קמי להו שהיו שם אלוס הוסף את המים ממראהו אצל החלב אין דרכו להפוך את מראהו: הכל הולך אחר המראה. וגבי יין אפילו הו מעיקרא שלשת לוגין שלמים כיון דמראהו כמראה יין לא פסלוהו. ורב כוותיה סבר ליה וגבי חלב אע"ג דמעיקרא חסר קורטוב וזו מלה ליה חלב: והא מינעאל נמי לה כ"י. אהא (א) פריקין דלוקימנא לרב כרבי יוחנן בן גורי ולא כרבנן: דעני רב פפא. רב דאמר לעיל לא פסלוהו היכי תני מי חסר קורטוב דרישא ואי הו שלמים פסלוהו ודלא כרב ואיחא דאמר כ"י יוחנן או דלמא רב לא תני דרישא חסר קורטוב ואמרה למילתיה דלעיל אפילו כרבנן דרבנן תרוייהו צנו שיעורא וחומר ורב דאמר כדברי הכל דכילי עלמא חומר מיהת צנינן: לרבא פשיטא ליה. דרב תני חסר קורטוב דרישא דלא צני תנא קמא אלא שיעורא ורב צניד נמי אחרות כ"י יוחנן בן גורי אמרה למילתיה: אמר רב יוסף לא רתיבא התם אוקי גברא אחזקיה הכא אוקי תרומה אחזקה קמ"ל: מרתני"י מעידין אנו באיש פלוני שהיה לחבירו מאתים זוז וגמציא זוממין לוקין ומשלמין שלא השם המביא ליד מכות מביא ליד תשלומין ליד תשלומין דבר ר' מאיר וחכ"א כל המושלם אינו לוקה מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים ולא תענה ברעך עד שקר ומשום ועשייתם לו כאשר זמם דברי ר' מאיר וחכ"א יאין לוקין אלא ארבעים: גמ' בשלמא

הוא מעיקרא שלשת לוגין שלמים כיון דמראהו כמראה יין לא פסלוהו. ורב כוותיה סבר ליה וגבי חלב אע"ג דמעיקרא חסר קורטוב וזו מלה ליה חלב: והא מינעאל נמי לה כ"י. אהא (א) פריקין דלוקימנא לרב כרבי יוחנן בן גורי ולא כרבנן: דעני רב פפא. רב דאמר לעיל לא פסלוהו היכי תני מי חסר קורטוב דרישא ואי הו שלמים פסלוהו ודלא כרב ואיחא דאמר כ"י יוחנן או דלמא רב לא תני דרישא חסר קורטוב ואמרה למילתיה דלעיל אפילו כרבנן דרבנן תרוייהו צנו שיעורא וחומר ורב דאמר כדברי הכל דכילי עלמא חומר מיהת צנינן: לרבא פשיטא ליה. דרב תני חסר קורטוב דרישא דלא צני תנא קמא אלא שיעורא ורב צניד נמי אחרות כ"י יוחנן בן גורי אמרה למילתיה: אמר רב יוסף לא רתיבא התם אוקי גברא אחזקיה הכא אוקי תרומה אחזקה קמ"ל: מרתני"י מעידין אנו באיש פלוני שהיה לחבירו מאתים זוז וגמציא זוממין לוקין ומשלמין שלא השם המביא ליד מכות מביא ליד תשלומין ליד תשלומין דבר ר' מאיר וחכ"א כל המושלם אינו לוקה מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים ולא תענה ברעך עד שקר ומשום ועשייתם לו כאשר זמם דברי ר' מאיר וחכ"א יאין לוקין אלא ארבעים: גמ' בשלמא

הוא מעיקרא שלשת לוגין שלמים כיון דמראהו כמראה יין לא פסלוהו. ורב כוותיה סבר ליה וגבי חלב אע"ג דמעיקרא חסר קורטוב וזו מלה ליה חלב: והא מינעאל נמי לה כ"י. אהא (א) פריקין דלוקימנא לרב כרבי יוחנן בן גורי ולא כרבנן: דעני רב פפא. רב דאמר לעיל לא פסלוהו היכי תני מי חסר קורטוב דרישא ואי הו שלמים פסלוהו ודלא כרב ואיחא דאמר כ"י יוחנן או דלמא רב לא תני דרישא חסר קורטוב ואמרה למילתיה דלעיל אפילו כרבנן דרבנן תרוייהו צנו שיעורא וחומר ורב דאמר כדברי הכל דכילי עלמא חומר מיהת צנינן: לרבא פשיטא ליה. דרב תני חסר קורטוב דרישא דלא צני תנא קמא אלא שיעורא ורב צניד נמי אחרות כ"י יוחנן בן גורי אמרה למילתיה: אמר רב יוסף לא רתיבא התם אוקי גברא אחזקיה הכא אוקי תרומה אחזקה קמ"ל: מרתני"י מעידין אנו באיש פלוני שהיה לחבירו מאתים זוז וגמציא זוממין לוקין ומשלמין שלא השם המביא ליד מכות מביא ליד תשלומין ליד תשלומין דבר ר' מאיר וחכ"א כל המושלם אינו לוקה מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים ולא תענה ברעך עד שקר ומשום ועשייתם לו כאשר זמם דברי ר' מאיר וחכ"א יאין לוקין אלא ארבעים: גמ' בשלמא

כיצד העדים פרק ראשון מכות ד.

אמר רב יהודה אמר רב חבית מלאה מים. כן גיר' הקונטרס וקאמר לא עלתה לו טבילה משום מים שאובין ולא נראה להא מדשוי לכו השקה כמחזירים לטהרם מטומאה הוא הדין לענין טבילה נמי ועוד דאמרין צביה (דף י"ח: ושם) מטבילין כלי על גבי מים לטהרו והכי סלקא ליה טבילה לגו מנא הא המים שצמחו שאובין ולא מיערבי וזהשקה צעלמא (א) עדיף להו אלא ודאי נעשין מחזרין גם לענין טבילה לכך נראה דגרסינן במילתיה דרב יהודה חבית מלאה יין ולכן לא עלתה לו טבילה דמי הים קו וקיימי ושמא עדיין נזכר צביר ועומד בצמקומו (י) ואיסור נזכר וטובל ציין אצל נהר צעלמא לא דודאי מתערב צמים ואז לא היה צנין ועלתה לו טבילה ומימי ציין לכן שאני משנה מראית המים דאי ציין אלוס יחזי אס שניה מראית המים אס (א) תניא נמי הכי חבית מלאה יין. וגם רש"י לא גרים האל מים כי אס יין דאס לא כן מאי קאמר וכן ככר של תרומה שנפל לשם טמא (א) והא (א) פריך צענייהו ולא מתערבו מ"מ אינה מקבלת טומאה (וטענה) דטענהו ודאי דהי ס ממחזרין למקוה ודאי תנן צביה (דף י"ח:)

מטבילין כלי על ג"מ מימינו לטהרו: **לוקין ומשלמין** שלא השם המביא ליד מכות מביא ליד תשלומין. פי' (א) מקרא דמביא ליד מכות דהיינו מלא תענה אינו מביא ליד תשלומין אלא מקרא ועשייתם לו כאשר זמם ומש"ה לוקה ומשלם משמע דאי ליכא אלא חד קרא אינו לוקה ומשלם וקשה הא אמר' צבסכר את הפועלים (צ"מ דף ט"א. ושם) החוסס פי פרה לדוש זה לוקה ומשלם אע"ג דליכא אלא חד לאו דלא תתקוס לכך פירש ה"ר מאיר מצורגוני דה"ק שלא השם המביא ליד מכות (א) אינו לוקין להציל ליד תשלומין דתשלומין לא צנו אזהרה דאי צנו אזהרה ודאי לא לקי דלא למלקות אחא כי אס לתשלומין דאמרין (לקמן דף י"ג:)

לא שנינו לאזהרה מיהת צ"ד אין לוקין עליו אלא לא צנו אזהרה דליכא אזהרה צנו ועין וכתב שלם יעלם אלא אזהרה הלך לא תענה למלקות אלא וכן צבך דלא תתקוס ע"כ דאזהרה דלא תתקוס לא אחא אלא למלקות דתשלומין ממילא נפקא דכיון דאינו רשאי לתקוס דין הוא שישלם מה שראוי לאכול באותה שעה דליכא למימר לאזהרה אחא לממון ולא למלקות דאס כן לכתוב קרא צלשון עשה האכל שור גדישו ושמענא שפיר דאס לא האכל חייב אלא ע"כ אזהרה כי אחא למלקות אחא: בשלמא

הוא מעיקרא שלשת לוגין שלמים כיון דמראהו כמראה יין לא פסלוהו. ורב כוותיה סבר ליה וגבי חלב אע"ג דמעיקרא חסר קורטוב וזו מלה ליה חלב: והא מינעאל נמי לה כ"י. אהא (א) פריקין דלוקימנא לרב כרבי יוחנן בן גורי ולא כרבנן: דעני רב פפא. רב דאמר לעיל לא פסלוהו היכי תני מי חסר קורטוב דרישא ואי הו שלמים פסלוהו ודלא כרב ואיחא דאמר כ"י יוחנן או דלמא רב לא תני דרישא חסר קורטוב ואמרה למילתיה דלעיל אפילו כרבנן דרבנן תרוייהו צנו שיעורא וחומר ורב דאמר כדברי הכל דכילי עלמא חומר מיהת צנינן: לרבא פשיטא ליה. דרב תני חסר קורטוב דרישא דלא צני תנא קמא אלא שיעורא ורב צניד נמי אחרות כ"י יוחנן בן גורי אמרה למילתיה: אמר רב יוסף לא רתיבא התם אוקי גברא אחזקיה הכא אוקי תרומה אחזקה קמ"ל: מרתני"י מעידין אנו באיש פלוני שהיה לחבירו מאתים זוז וגמציא זוממין לוקין ומשלמין שלא השם המביא ליד מכות מביא ליד תשלומין ליד תשלומין דבר ר' מאיר וחכ"א כל המושלם אינו לוקה מעידין אנו באיש פלוני שהוא חייב מלקות ארבעים ולא תענה ברעך עד שקר ומשום ועשייתם לו כאשר זמם דברי ר' מאיר וחכ"א יאין לוקין אלא ארבעים: גמ' בשלמא

עין משפט
נר מצוה

בר א ב מ"י פ"ו מהל' מקואות הלכה י"א סמך עשין ממה טוע"ט י"ד י"ח ר"ל טע"ק כ"ג: **בב** ג מ"י שם הל' ח [א"ל פ"ו הל' י'] סמך שם: **בב** ד [שם]: **בב** ה מ"י פ"ח מהל' עדות הל' א ופ"ח מהלכות סנהדרין הלכה ב טע"ח פ"י למ: **בב** ו מ"י פ"ח מהל' עדות הל' א סמך עשין ק"י:

רבינו חננאל

[חסר קורטוב] מים שנפל לתוכן קורטוב יין ומראהו כמראה היין נפלו למקוה לא פסלוהו. ג' לוגין חסר קורטוב נפלו לתוכן קורטוב חלב ודאמרין כמראה מים נפלו למקוה לא פסלוהו. ו' יוחנן בן גורי אומר הכל הולך אחר הנראה: ואקשינן. איני דפשיטה רב כ"י יוחנן בן גורי ור' חייא כרבנן ודא רב פפא מיבעיא הוה בעי לה (אמר) והוה אמר רב ברישא דמתני' הכי תני לה ג' לוגין מים חסר קורטוב נפלו לתוכן קורטוב יין לא פסלוהו. המקוה הא ג' לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין פסלי המקוה ור' יוחנן בן גורי אומר הכל הולך אחר הנראה וכיון שמראהו כמראה יין אע"פ שנפל לתוך ג' לוגין לא פסלוהו המקוה ור' יוחנן בן גורי דאמר כ"י יוחנן בן גורי דלמא ר' לא מחזיתין ג' לוגין שנפל לתוכן קורטוב יין לא פסלוהו המקוה תני לה ורב דאמר לרביי הכל ור' יוחנן בן גורי חלב הוא דפליגי ואסיפא דקתי ג' לוגין חסר קורטוב הוא דפליגי אבל ארישא מודה. ואמרינן רב פפא הוא דמביעיא ליה אבל רבא פשיטא ליה. ורבינו משניות מדרקקות שאין כתוב בהן ברישא דמתנייתין חסר קורטוב (א) וקיימא לן כרב לרביי קורטוב מפורש בהמוכר את הספינה (דף ז') שהוא חלק א' מח' רבא: ויוסף כשחלה איעקר ליה תלמודיה ושכח ממנו לפיכך היה אומר לא שמיעא לי הא שמעתא וכן מפורש בגמרא: אמר רב חבית מליאה מים שנפל לים הגדול הוטבל באותו מקוה לא עלתה לו טבילה לפי שאי אפשר (א) לג' לוגין מים שלא יהיו במקום אחד. ותניא כוותיה. ודווקא בים הגדול דקו וקיימי מים אצל בהירות דמשכי לא. תניא בתוספתא (ז' חבית שנשברה בים ומרא' אותו מקום כמרא' יין הוטבל באותו מקום לא עלתה לו טבילה ולא עוד אפילו נפל שם ככר של תרומה טמא: מתני' הוה

(א) וכן פי' כל התפסרים דמתני' ועי' תוס' רע"ק שם ועי' בתוס' ש"ך כ"ן: (ב) נראה שכוון רבנו צבי בזה לאין הולכין אחר המראה וכן פסקו הפוסקים: (ג) עי' רע"ב: (ד) עיין במ"ה הרמב"ם שכתב וכן ר"ם ביא' זו התוספתא כ"ן בגמרא ור' אלא שזו אינו מחזור בעיני ור':